

ÜCRET KAZANÇLARI VERGİ REHBERİ

Ayrıntılı Bilgi İçin

- Diğer Kazançlar Müdürlüğü (Ücret Kazancı)
(0312) 415 32 54-55 numaralı telefonlarına,
- Beyanname verme döneminde vergi dairelerinde hizmet veren Danışma Bürolarına,
- Vergi İletişim Merkezi 444 0 189 telefon hattına

Başvurabilirsiniz.

www.gib.gov.tr

Bu rehber, halihazırda yürürlükte olan mevzuat hükümleri dikkate alınarak hazırlanmıştır

MİSYONUMUZ

Toplumsal refahın artırılmasına destek sağlamak üzere yeterli geliri adalet, tarafsızlık, verimlilik ilkeleri çerçevesinde toplamak, vergi sisteminin basitleştirilmesi ve uyumun artırılmasına katkıda bulunmak ve mükellefe kaliteli hizmet sunmaktır.

VİZYONUMUZ

Her türlü ekonomik yapı ve aktiviteyi geliştiren, kavrayan; güvenilir, etkin, şeffaf, küresel boyutta öncü ve örnek bir idare olmaktır.

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Vizyonumuza ulaşırken, Gelir İdaresinin tüm çalışanlarının görevlerini yerine getirmede esas alacağı temel değerlerimiz şunlar olacaktır:

Güvenilirlik

Adalet

Tarafsızlık

Etkinlik (Hız, esneklik ve verimlilik)

Saydamlık

Sorumluluk Bilinci

Çözüm Odaklılık

Yetkinlik

Sürekli Gelişim

Katılımcılık

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI
Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı
Yayın No: 79 OCAK 2009

İÇİNDEKİLER

1- Giriş

2- Ücretin Tanımı

2.1 Ücret Olarak Vergilendirilecek Ödemeler

3- Ücretin Unsurları

4- Ücretin Tespit Şekli

4.1 Gerçek Ücretler

4.1.1 Ücretin Safi Tutarının Tespiti

4.1.1.1 Emekli Aidatı Ve Sosyal Sigorta Primleri

4.1.1.2 Sosyal Güvenlik Destekleme Primi

4.1.1.3 Şahıs Sigorta Primleri Ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları

4.1.1.4 İşçi Sendikalarına Ödenen Aidatlar

4.1.1.5 Sakatlık İndirimi

4.1.2 Gerçek Usule Tabi Ücretlerin Vergilendirilmesi

4.1.2.1 Kesinti Esası Yoluyla Vergilendirme

4.1.2.2 Ücretin Yıllık Beyanname İle Beyan Edilmesi

4.1.2.2.1 Birden Fazla İşverenden Alınan Ücretler

4.1.2.2.2 Yabancı Bir Ülkedeki İşveren Tarafından Doğrudan Doğruya Ödenen Ücretler

4.1.2.2.3 İstisnadan Faydalanmayan Yabancı Elçilik Ve Konsolosluk Memur ve Hizmetlileri

4.1.3 Yıllık Beyan Esasında Beyannamenin Verilme Zamanı ve Yeri

4.1.4 Hesaplanan Verginin Ödenme Zamanı Ve Yeri

4.1.5 Vergi Tarifesi

4.2 Diğer ücretler

5- Asgari Geçim İndirimi

6- Beyannamenin Doldurulmasında Dikkat Edilecek Hususlar

7- Beyannamenin Doldurulmasına İlişkin Örnekler

8- Vergi Tahsil Yetkisi Verilen Bankalar

1-GİRİŞ

Bu rehber, Gelir Vergisi Kanununda sayılan gelir unsurlarından ücret kazancının elde edilmesi, hesaplanması ve yıllık beyannameye aktarılması konusunda ilgili vergi mevzuatı esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu rehberde, ücret kazancı elde eden mükelleflerin 2008 takvim yılı gelirlerine ait yıllık gelir vergisi beyannamelerinin doldurulmasına yönelik açıklamalar yer almaktadır.

2-ÜCRETİN TANIMI

Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen (konut, araç sağlanması vb.) menfaatlerdir. Gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde etmiş oldukları ücret gelirleri gelir vergisine tabidir. Ücret bedensel ya da zihinsel bir emek karşılığında işverenden elde edilen hâsılayı ifade eder. Bu hâsıla para şeklinde olabileceği gibi aynı (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) veya para ile temsil edilebilen menfaat şeklinde de olabilir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık ilişkisi niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması ile ücretin niteliğini değiştirmez.

2.1 Aşağıda Sayılan Ödemeler Ücret Olarak Vergilendirilir.

— Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesinde belirtilen bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerin personellerinin malullük, yaşlılık ve ölümlerinde yardım yapmak üzere kurulan sandıklardan ödenen ve en yüksek devlet memuruna ödenen tutarı aşmayan kısım istisna kapsamında olup bunların dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları.

— Daha önce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler.

— TBMM, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi üyeleri ile özel kanunlarına veya İdari kararlara göre kurulan daimi veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzer diğer kişilere bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler.

— Yönetim ve Denetim Kurulları başkanı ve üyeleriyle, tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler.

— Bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler.

— Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler.

3-ÜCRETİN UNSURLARI

Gelir Vergisi açısından bir ödemenin ücret yada başka bir gelir unsuru olarak vergilendirilip vergilendirilmeyeceği aşağıda sayılan üç unsura göre tespit edilecektir. Bu üç unsur birlikte varsa elde edilen gelir ücret olacak, aksi takdirde ücretten söz etmek mümkün olmayacaktır.

Ücret gelirini meydana getiren 3 ana unsur:

- **Bir işverene tabi olma;** Herhangi bir ödemenin ücret olarak kabul edilebilmesi için gerekli olan ilk unsur çalışanın işverene tabi olmasıdır. İşveren, hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir. Çalışanın işverene bağlılığı, fiili olabileceği gibi kanun, tüzük, yönetmelik veya sözleşmelerle de saptanmış olabilmektedir.
- **Belli bir iş yerine bağlı olma;** İş yeri ticari, sınaî, zirai ve mesleki bir faaliyetin yürütülmesi için tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerlerdir. Bu yerlere bağlılık, hukuki anlamda bir bağlılıktır. Hizmetin mutlaka fiilen işyerinde yapılması zorunlu değildir.
- **Hizmetin karşılığı olarak bir ödemenin yapılması;** Ödeme bir hizmet karşılığı değilse ücret sayılmasına imkân yoktur. Hizmet karşılığı olarak yapılan ödeme, nakit (haftalık, aylık vb.), ayın (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) veya para ile temsil edilebilen menfaatler (konut, araç sağlanması gibi) şeklinde olabilir.

4-ÜCRETİN TESPİT ŞEKLİ

Vergilendirme ve tespit şekli bakımından ücretler iki kısma ayrılmıştır.

- Gerçek ücretler
- Diğer ücretler

4.1 Gerçek Ücretler

Ücretin vergilendirilmesinde prensip olarak gerçek usul kabul edilmiştir. Vergi, gelirin gerçek ve safi miktarı üzerinden alınmaktadır.

4.1.1 Ücretin Safi Tutarının Tespiti

Ücretin safi tutarı, işveren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan yararlar toplamından (yani ücretin gayrisafi tutarından) bazı indirimlerin yapılmasından sonra kalan miktardır.

Bu indirimler şunlardır:

- Emekli aidatı ve sosyal sigorta primleri
- Sosyal güvenlik destekleme primi
- OYAK ve benzeri kamu kurumlarınca yapılan yasal kesintiler
- Şahıs sigorta primleri
- Bireysel emeklilik katkı payları
- Sendikalara ödenen aidatlar

- Sakatlık indirimi

4.1.1.1 Emekli Aidatı ve Sosyal Sigorta Primleri

Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesinde belirtilen bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerin personellerinin malullük, yaşlılık ve ölümlerinde yardım yapmak üzere kurulan sandıklara ödenen aidat ve primler ücretin gayrisafi tutarından indirilebilir.

Emeklilik aidatı ve sosyal sigorta primlerinin gider olarak indirilmesi, yasal olarak kabul edilmiş bulunan kurumlara, yasalarında öngörülen şekilde ücretten kesilmek suretiyle ödenen borçlanma aidat ve primlerinin miktarına ve oranına bakılmaksızın, kesildiği aya ait gelir vergisi matrahının tespitinde gider olarak dikkate alınmaktadır.

Aidat toptan ödenmiş ise, ödenen tutara ulaşıncaya dek bu miktarın ücretlerin vergiye tabi tutarından indirilmesi gerekmektedir.

Ücretlerin gerçek ve safi tutarının hesabında gider olarak indirilmek suretiyle vergi dışı bırakılmış olan aidat ve primlerini, türlü nedenlerle geri alan ve kendilerine toptan ödeme yapılanların, yeniden iştirakçi durumuna girmeleri nedeniyle ilgili kuruma peşin ya da borçlanma suretiyle iade ettikleri aidat ve primlerin tekrar gider olarak indirilmesi mümkün değildir.

4.1.1.2 Sosyal Güvenlik Destekleme Primi:

4447 sayılı kanuna göre 1/4'ü işçi tarafından 3/4'ü ise işverence karşılanan ve brüt ücret üzerinden %30 oranında hesaplanan işçiden kesilen sosyal güvenlik destekleme primi de ücretin gerçek safi tutarının hesaplanması sırasında indirim unsuru olarak dikkate alınabilecektir.

4.1.1.3 Şahıs Sigorta Primleri ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları:

Sigortanın ve emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, ücretin gerçek safi tutarının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

İndirim konusu yapılacak bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ödendiği ayda elde edilen ücretin % 10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için ödenen primlerde, ödendiği ayda elde edilen ücretin %5'ini) ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz.

4.1.1.4 İşçi Sendikalarına Ödenen Aidatlar

İşçi sendikalarına ödenen aidatlar, aidatın ödendiğinin sendika tarafından verilecek bir makbuzla belgelendirilmesi kaydıyla, vergi matrahının tayininde gayrisafi ücret tutarından indirilebilecektir.

Sendika aidatı işverenler tarafından ücretlerden kesilmek suretiyle ödenmekte ise, bu şekilde ödenen aidatın ücret bordrosunda gösterilmesi durumunda, makbuz aranmaksızın, ücretin gayrisafi tutarından indirilmesi de mümkündür.

Diğer taraftan, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümleri uyarınca kamu görevlileri sendikasına üye olup, kendisinden sendika tarafından belirlenen tutar kadar kesilen sendika aidatının (Devlet tarafından ödenen 5 TL dahil), ücretin safi tutarının tespitinde matrahtan indirim konusu yapılabilecektir.

4.1.1.5 Sakatlık İndirimi

Gelir Vergisi Kanununa göre çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece sakat, asgari % 60 'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece sakat, asgari % 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece sakat sayılır ve elde ettikleri ücret gelirlerinden aşağıda belirtilen aylık sakatlık indirimi tutarları düşülür.

2008 Yılı için Sakatlık indirimi tutarları şunlardır:

- Birinci derece sakatlar için 600TL,
- İkinci derece sakatlar için 300 TL,
- Üçüncü derece sakatlar için 150 TL.

Ayrıca Gelir Vergisi Kanununa göre ücret gelirlerini yıllık beyanname ile beyan eden ve bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişi bulunan hizmet erbabı da sakatlık indiriminden yararlanabilecektir.

Ücretin gerçek ve safi tutarlarının tespitinde gelir vergisi gibi kişisel vergiler ve ücret dolayısıyla ödenen damga vergisi gibi ücretle ilgili vergiler, ücretin gayrisafi tutarından indirilemez.

4.1.2 Gerçek Usule Tabi Ücretlerin Vergilendirilmesi

Gerçek usule tabi ücretlerin vergilendirilmesi 2 şekilde yapılmaktadır.

- Ücretten işveren tarafından vergi kesintisi yapılması.
- Elde edilen ücretin yıllık beyanname ile beyan edilmesi.

4.1.2.1 Kesinti Esası Yoluyla Vergilendirme

İstihkakların ödenmesi sırasında sorumlular tarafından verginin kesilerek vergi dairelerine yatırılmasına kesinti (tevkifat) usulü denilmektedir. Gerçek ücretlerin vergileri esas olarak bu yöntemle alınır.

4.1.2.2 Ücretin Yıllık Beyanname ile Beyan Edilmesi

2008 yılında elde ettikleri ücret gelirleri nedeniyle beyanname vermek zorunda olanlar aşağıda sayılmıştır;

- Birden fazla işverenden alınan ve kesinti yoluyla vergilendirilen ücretlerden, birinciden sonraki işverenden alınan ücretlerin toplamı **19.800 TL**' yi (Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesinde yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutar) aşan ücretler.
- Ücretlerini yabancı bir memleketteki işverenden doğrudan doğruya alan hizmet erbabı.
- İstisnadan faydalanmayan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlileri.
- Maliye Bakanlığı'nca yıllık beyanname ile bildirilmesi gerekli görülen ödemeler.
- Kesinti yoluyla vergilendirilmeyen yukarıda sayılanlar dışında kalan ücretler.

4.1.2.2.1 Birden Fazla İşverenden Alınan Ücretler

Birden fazla işverenden ücret alan ve birinciden sonraki işverenden aldıkları ücretlerin toplamı Gelir Vergisi Kanununda yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2008 yılı için bu tutar **19.800 TL'dir.**) aşmayan mükelleflerin, tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücretleri, beyanname kapsamı dışında tutulmuştur. Ancak birinciden sonraki işverenden alınan ücretlerin toplamının **19.800 TL'yi** aşması durumunda ücretlerin tamamı (ilk işverenden alınan ücrette dahil olmak üzere) yıllık beyannameye dahil edilecektir. Birden fazla işverenden ücret alınması halinde, birinci işverenden alınan ücretin hangisi olacağı serbestçe belirlenebilecektir.

Kesintiye tabi tutulmamış ücret gelirleri için (diğer ücretler hariç), tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilecektir.

Ücretlerinden vergi tevkifatı yapılan ve işverenler aracılığıyla yıl içinde asgari geçim indiriminden yararlanan mükelleflerin, tevkifata tabi ücret gelirlerini yıllık beyannameye dahil etmeleri halinde, beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içinde kendisine ödenen ücret üzerinden kesilen gelir vergisinin asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki tutarı mahsup edilecektir.

ÖRNEK 1: Bay Murat YILDIZ 2008 yılında üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Birinci işverenden alınan ücret	20.000-TL
İkinci işverenden alınan ücret	10.000-TL
Üçüncü işverenden alınan ücret	5.000-TL

Örnekte yer alan ve birinci işverenden alınan ücret toplama dahil edilmeyecek olup, ikinci ve üçüncü işverenden alınan (10.000 TL + 5000 TL) 15.000 TL ücretler toplamı **19.800TL'lik** beyan sınırını aşmadığından ücret gelirinin beyan edilmeyecektir..

ÖRNEK 2:

Bayan Leyla GÜLER 2008 yılında üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Birinci işverenden alınan ücret	25.000-TL
İkinci işverenden alınan ücret	13.000-TL
Üçüncü işverenden alınan ücret	8.000-TL

Birinci işverenden alınan ücret toplama dahil edilmeyecek olup, 2 nci ve 3 üncü işverenden alınan ücretler toplamı (13.000-TL+8.000-TL) 21.000-TL, **19.800TL'lik** beyan sınırını aştığı için 46.000-TL ücret gelirisinin tamamı beyan edilecektir.

ÖRNEK 2:

Gerçek usulde ticari kazanç sahibi Bayan Fatma Kara'nın ticari kazancının yanında tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş iki işverenden ücret geliri de bulunmaktadır.

Ticari Kazanç	25.000-TL
Birinci işverenden alınan ücret	30.000-TL
İkinci işverenden alınan ücret	15.000-TL

Mükellef elde etmiş olduğu ticari kazancı nedeniyle mutlaka beyanname verecektir. Birinci işverenden alınan hariç, ikinci işverenden alınan ücret geliri ise **19.800 TL'lik** beyan sınırını aşmadığından ücret gelirleri beyannameye dahil edilmeyecektir.

4.1.2.2.2 Yabancı Bir Ülkedeki İşveren Tarafından Doğrudan Doğruya Ödenen Ücretler

Yabancı ülkelerde bulunan işverenlerden alınan ücretler (varsa Türkiye dâhilindeki kazanç ve iratlarıyla birlikte) bir beyanname ile ikametgahının bulunduğu yerin vergi dairesine bildirilir ve vergilendirilir.

Yabancı ülkedeki işverenlerden alınan ücretin doğrudan doğruya orada alınması veya Türkiye'ye gönderilmesi veya bankaya yatırılması vergilendirme bakımından bir değişiklik göstermez.

Ancak kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

Bu istisnanın uygulanmasında ücret, işverenin doğrudan doğruya yurt dışından elde ettiği gelirinden döviz olarak ödenmesi ve hiçbir zaman Türkiye'de elde edilen kazançla ilgilendirilmemesi gerekmektedir.

4.1.2.2.3 İstisnadan Faydalanmayan Yabancı Elçilik ve Konsolosluk Memur ve Hizmetlileri

Yabancı ülkelerin Türkiye’de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları ile elçilik ve konsolosluklara mensup olan ve o ülkenin uyruğunda bulunan memurları dışında kalan memur ve hizmetlilerin yalnızca bu işlerden dolayı aldıkları ücretler, karşılıklı olmak koşuluyla gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Karşılıklılık anlaşmasının uygulanmadığı durumlarda karşılık esasına uymayan ülkenin Türkiye’deki temsilciliğinde çalışan memurlar istisnadan yararlanamazlar. Bu durumda ücret sahipleri her yılın sonunda toplam ücretlerini yıllık gelir vergisi beyannamesiyle oturdukları mahallin vergi dairesine beyan edeceklerdir.

4.1.3 Yıllık Beyan Esasında Beyannamenin Verilme Zamanı ve Yeri

1 Ocak- 31 Aralık 2008 döneminde elde edilen beyana tabi ücret kazançlarının 2009 yılının Mart ayının başından (1 Mart – 25 Mart) yirmibeşinci günü akşamına kadar verilecek gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmektedir. Beyanname mükellefin ikametgahının bulunduğu yer vergi dairesine verilecektir.

4.1.4 Hesaplanan Verginin Ödenme Zamanı ve Yeri

Beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisi, 2009 yılının Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenecektir. Hesaplanan vergi, mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine ödenebileceği gibi vergi tahsiline yetkili banka şubelerine de ödenebilecektir.

4.1.5 Vergi Tarifesi

Gelir Vergisi Kanunu’nun 103’üncü maddesi uyarınca 2008 takvim yılı gelirlerine uygulanacak vergi tarifesi :

7.800 TL'ye kadar	% 15
19.800 TL'nin 7.800 TL'si için 1.170 TL, fazlası	% 20
44.700 TL'nin 19.800 TL'si için 3.570 TL, fazlası	% 27
44.700 TL'den fazlasının 44.700 TL'si için 10.293 TL, fazlası	% 35

4.2 Diğer Ücretler

Bir kısım hizmet erbabının gerçek ücret üzerinden vergilendirilmesi ücretin saptanmasındaki güçlük nedeniyle mümkün olmamaktadır. Buna göre aşağıda yazılı hizmet erbabının safi ücretleri, takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının 1/4’ü olarak tespit edilecektir.

- Kazançları basit usulde tespit edilen ticaret erbabı yanında çalışanlar.

-Özel hizmetlerde çalışan şoförler.

- Özel inşaat sahiplerinin ücretle çalıştırdığı inşaat işçileri.

- Gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanlar.

- Gerçek ücretlerinin tespitine imkan olmaması nedeniyle, Danıştay'ın olumlu görüşüyle, Maliye Bakanlığınca bu kapsama alınanlar.

Diğer ücretler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.

5 - ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

— Asgari geçim indiriminden yararlanacak ve yararlanamayacak olanlar

Ücretleri gerçek usulde vergilendirilen gerçek kişiler asgari geçim indiriminden yararlanabilecektir.

Ancak;

- Ücretleri diğer ücret kapsamında vergilendirilen hizmet erbabı,
- Ücret geliri elde etmeyen diğer gerçek kişiler,
- Başka bir kanun hükmü (3218 Serbest Bölgeler Kanunu 4490 Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu 4691 Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu v.b.) uyarınca ücretlerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayanlar,
- Dar mükellefiyet kapsamında ücret geliri elde edenler,

asgari geçim indiriminden yararlanamazlar.

— Asgari geçim indirimi tutarının hesaplanması

Asgari geçim indirimi; Ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarına;

- Mükellefin kendisi için % 50'si,
- Çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için % 10'u,
- Çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için % 7,5'i,
- Diğer çocuklar için % 5'i,

olmak üzere ücretlinin şahsi ve medeni durumu dikkate alınarak hesaplanan indirim oranlarının uygulanması sonucu bulunacak matrahın, gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine karşılık gelen %15'lik oranla çarpımı suretiyle bulunan tutarın 12'ye bölünmesi sonucu her aya isabet eden tutar hesaplanır. Hesaplanan bu tutar ise ödenecek vergiden mahsup edilir.

— Asgari geçim indiriminde, aile fertlerinin, emekli maaşı olanların ve boşananların durumu

- Ücret geliri elde eden aile fertlerinden her biri için ayrı ayrı hesaplanacak,
- Emekli maaşı alanlar da çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eş olarak kabul edilecek,
- Eşlerin her ikisinin de ücretli olması halinde çocuklar yalnızca sosyal güvenlik yönünden tabi oldukları eşin bildirimine dâhil edilecek,
- Boşananlar için indirim tutarının hesabında, nafakasını sağladıkları çocuk sayısı dikkate alınacaktır.

Yıl içinde işyeri ve işvereni değişen ücretliler, yeni işyerlerinde veya işverenleri nezdinde çalışmaya başladıkları aydan itibaren asgari geçim indiriminden yararlanmaya devam edeceklerdir.

— Sakatlık indiriminden faydalananlar için asgari geçim indirimi

Sakatlık indirimi bulunan ücretlinin gelir vergisi matrahı hesaplanırken sakatlık indirimi de düşülecek, sakatlık indiriminin düşülmesinden sonra kalan gelir vergisi matrahı üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından da yıllık asgari geçim indirimi tutarının 1/12'si düşülecektir. Düşülecek tutar, kalan gelir vergisi tutarını aşamayacak ve asgari geçim indirimi farkı diğer dönemlerde de değerlendirilmeyecektir.

— Yıllık beyanname veren ücretlilerde asgari geçim indirimi uygulaması

Gelir Vergisi Kanununun 95 inci maddesi gereği ücretlerinden vergi tevkifatı yapılmayan ve bu nedenle ücretlerini yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olan ücretlilerde asgari geçim indirimi, yıllık beyanname hesaplanan gelir vergisinin ücret gelirlerine isabet eden tutarından mahsup edilmesi suretiyle gerçekleştirilecektir. Yıllık beyannamelerine "Aile Durumu Bildirimi"ni doldurarak yıllık beyannameye ekleyecektir.

Tevkifata tabi olmayan ücretlerini yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olan ücretliler bu beyannameye diğer gelir unsurlarını da dahil etmeleri halinde asgari geçim indirimi, yıllık beyanname beyan edilen ücret gelirlerine isabet eden vergiden mahsup edilecektir.

— Medeni hal ve çocuk sayısının değişmesi durumunda asgari geçim indirimi

Ücretliler, medeni durumları ve çocuk sayıları ile eşinin iş ve gelir durumu hakkında "Aile Durumu Bildirimi" ile işverenlerine bildirimde bulunacaklardır. Durumlarında herhangi bir değişiklik olması halinde (evlenme, boşanma, ölüm, doğum vb.) bu değişiklikleri işverene bir ay içerisinde bildireceklerdir. Asgari geçim indirimi oranını etkileyen değişiklikler, söz konusu değişikliğin işverene bildirildiği tarih itibarıyla uygulanacaktır.

— Asgari geçim indiriminin maaşa uygulanması

ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİNİN HESAPLANMASINA İLİŞKİN TABLO (Asgari Ücret; 2009 yılı için aylık 666,00 TL, yıllık 7.992,00 TL olarak dikkate alınmıştır.)				
ÜCRETLİNİN MEDENİ DURUMU (1)	ORAN (2)	MATRAH (Yıllık Brüt Asgari Ücret X AGİ Oranı) (3)	İNDİRİM TUTARI [(3) x %15] (4)	AYLIK TUTAR [(4)/12] (5)
BEKAR	50,00	3.996,00	599,40	49,95
EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN	60,00	4.795,20	719,28	59,94
EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 1 ÇOCUKLU	67,50	5.394,60	809,19	67,43
EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 2 ÇOCUKLU	75,00	5.994,00	899,10	74,92

EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 3 ÇOCUKLU	80,00	6.393,60	959,04	79,92
EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 4 ÇOCUKLU*	85,00	6.793,20	1.018,98	84,91
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN	50,00	3.996,00	599,40	49,95
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 1 ÇOCUKLU	57,50	4.595,40	689,31	57,44
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 2 ÇOCUKLU	65,00	5.194,80	779,22	64,93
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 3 ÇOCUKLU	70,00	5.594,40	839,16	69,93
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 4 ÇOCUKLU	75,00	5.994,00	899,10	74,92
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 5 ÇOCUKLU	80,00	6.393,60	959,04	79,92
EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 6 ÇOCUKLU	85,00	6.793,20	1.018,98	84,91

* Asgari ücretin 2009 yılı ilk 6 aylık dönemi için hesaplanan Gelir Vergisi Tutarı 84,91 TL olduğundan Asgari Geçim İndirimi tutarı 84,91 TL'yi aşamayacaktır.

6 - BEYANNAMENİN DOLDURULMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Beyanname;

.. Bir (1) örnek doldurulacaktır. Fotokopi ile çoğaltılan beyannameler kesinlikle kullanılmayacaktır.

.. Mavi veya siyah tükenmez kalem kullanılarak BÜYÜK MATBAA HARFLERİ ile doldurulacaktır.

.. **Kurşun kalem kesinlikle kullanılmayacaktır.**

.. Her kutuya bir harf ve rakam yazılacaktır.

.. Silinti ve kazıntı yapılmayacak, beyanname katlanmayacak ve buruşturulmayacak, okunaklı düzenlemeye özen gösterilecektir.

.. Rakamlar arasına herhangi bir işaret konulmayacaktır.

.. Bilgiler İlgili Alana Sığıdığı Kadar Yazılacaktır.

.. Sayısal ifadeler Romen rakamı ile **yazılmayacaktır.**

.. Alfabetik karakterler sola, sayısal karakterler sağa yanaşık olarak yazılacaktır.

.. Kelimeler arasında bir karakter boşluk bırakılacaktır.

.. Noktalama işaretinden sonra boşluk bırakılmayacaktır.

..1 -4 No'lu alanlara kimlik bilgileri, nüfus cüzdanında yazılı olduğu şekilde ve kısaltılmadan aynen yazılacaktır. Kimlik bilgilerinin ayrılan alana sığmaması durumunda, isimler sığıdığı kadarıyla yazılacaktır.

.. 5 No'lu doğum yeri alanına, İLÇE ADI YAZILACAKTIR. İLÇENİN AYRI BİR ADI YOKSA İL ADI YAZILACAKTIR. KÖY VE BUCAK İSMİ YAZILMAYACAKTIR.

.. 6 No'lu uyuşu alanına, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanlar T.C rumuzunu, başka ülke tabiiyetinde olanlar ise, ülkelerinin Uluslar arası Trafik Kodunu yazacaklardır.

.. 7 No'lu alanda doğum tarihi gün, ay ve yıl olarak belirtilecektir.

.. 9 No'lu mesleği alanına mükellefin esas uğraş konusu yazılacaktır. Birden fazla meslekle uğraş söz konusu ise ağırlıklı olan yazılacaktır.

.. 11 - 12 No'lu adres alanına mahalle, cadde/sokak bilgileri yazılacak ve POSTA KODU muhakkak belirtilecektir. Varsa telefon numarası alan kodu ile birlikte yazılacaktır. Adres bilgileri açık bir şekilde alanlara sığıyorsa kısaltma yapmadan yazılacaktır. Alanlara sığmaması halinde anlaşılır kısaltmalar yapılabilir.

7 - BEYANNAMENİN DOLDURULMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

ÖRNEK 1

Eşi çalışan ve üç çocuğu olan bir ücretli; birinci işverenden 2008 yılında 24.000 TL, ikinci işverenden ise 21.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Ücretlerin tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Birden sonraki işverenden alınan ücret (21.000 TL), 2008 yılı için 19.800 TL'lik beyan sınırını aştığı için, 45.000 TL'lik ücret gelirinin tamamı beyan edilecektir.

2008 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı $608,40 \times 12$: 7.300,80 TL

Mükellefin Asgari Geçim İndirimi Oranı : % 70

- Mükellefin kendisi için % 50

- Mükellefin çocukları için % 20

Asgari Geçim İndirimine Esas Tutar $(7.300,80 \times \% 70)$: 5.110,56 TL

Asgari Geçim İndiriminin Yıllık Tutarı $(5.110,56 \times \% 15)$: 766,58 TL

Asgari geçim indirimi tutarı, ücretlinin yıl içinde net ücreti hesaplanırken tevkif edilecek vergi tutarından mahsup edilmek suretiyle mükellefe yansıtılmıştır.

Yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmesi nedeniyle beyanname üzerinden hesaplanan 8.552,00 TL'lik ödenecek gelir vergisinden, asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki vergi tevkifatı tutarları toplamı olan $(3.732,00 + 3.179,99=)$ 6.912,00 TL beyanname üzerinden mahsup edilecektir. Böylece mükellef, 1.640,00 TL gelir vergisi ödeyecektir. Bu durumda ödenecek gelir vergisi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Ücret Kazancı (24.000 + 21.000)	45.000 TL
SSK prim ödemesi (45.000 % 15)	6.750 TL
Kalan	38.250 TL
Vergiye Tabi Gelir (Matrah)	38.250 TL

Hesaplanan Gelir Vergisi	8.552 TL
Mahsup Edilecek Gelir Vergisi (3.732 + 3.180) (Asgari Geçim İndirimi Mahsup Edilmeden Önceki Vergi)	6.912 TL
Ödenecek Gelir Vergisi (8.552 – 6.912)	1.640 TL

ÖRNEK 2

Yabancı bir ülke konsolosluğunda çalışan ve ücret istisnasından yararlanmayan Türk uyruklu bir hizmet erbabı 2008 yılında 30.000 TL ücret geliri elde etmektedir. Bu mükellef aynı zamanda 20.000 TL işyeri kira geliri elde etmiştir. Hizmet erbabının eşi çalışmamakta ve bir çocuğu bulunmaktadır.

Bu gelirleri için 2009 yılında vereceği yıllık beyannameye asgari geçim indirimi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

2008 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı (608.40x12)	: 7.300,80 TL
Mükellefin Asgari Geçim İndirimi Oranı	: % 67,5
- Mükellefin kendisi için	% 50
- Mükellefin eşi için	% 10
-Mükellefin çocukları için	% 7,5
Asgari Geçim İndirimine Esas Tutar (7.300,80 X%67,5)	: 4.928,04 TL
Asgari Geçim İndiriminin Yıllık Tutarı (4.928,04 x % 15)	: 739,20 TL

Ücret geliri ve işyeri kira geliri nedeniyle verilen yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı 9.159,00 TL'dir. Yıllık beyannameye hesaplanan vergi toplamından, ücret gelirine vergi tutarı olan 5.766,77 TL'den asgari geçim indirimi tutarı olan 739,20 TL beyanname üzerinden mahsup edilecektir. Böylece yıllık beyanname ile bildirilen ücret gelirine isabet eden vergiden, asgari geçim indirimi tutarı mahsup edilerek indirim tutarı ücretliye yansıtılacaktır. Bu durumda ödenecek gelir vergisi aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

Ücret Kazancı	30.000,00 TL
SSK prim ödemesi (30.000 % 15)	4.500,00 TL
Kalan	25.500,00 TL
İşyeri Kira Geliri	20.000,00 TL
Kira Gideri (20.000 %25)	5.000,00 TL
Kalan	15.000,00 TL
Vergiye Tabi Gelir (Matrah) (25.500 + 15.000)	40.500,00 TL

Hesaplanan Gelir Vergisi	9.159,00 TL
Mahsup Edilecek Asgari Geçim İndirimi (Ücret Gelirine İsbet Eden Kısmıdan İndirilmek Üzere)	739,20 TL
Ödenecek Gelir Vergisi (9.159 – 741,40)	8.419,80 TL

Diğer taraftan, ücret gelirine isabet eden vergi tutarının, asgari geçim indirimi tutarından az olması halinde sadece ücret gelirine isabet eden vergi kadar kısım mahsup edilecek olup, aşan kısım diğer gelirlere isabet eden vergiden mahsup edilmeyecektir.

Birden Fazla İşverenden Ücret Alınması Dolayısıyla Ücret Gelirinin Yıllık Beyanname İle Beyan Edilmesi

Asgari geçim indirimi uygulaması işverenler aracılığıyla gerçekleştirileceğinden tevkifata tabi ücretlerini yıllık beyanname ile beyan eden ücretliler yıllık beyannamelerinde indirim uygulamasına ilişkin olarak herhangi bir bildirimde bulunmayacaklardır.

Ücretlerinden vergi tevkifatı yapılan ve işverenler aracılığıyla yıl içinde asgari geçim indiriminden yararlanan mükelleflerin, tevkifata tabi ücret gelirlerini yıllık beyannameye dahil etmeleri halinde, beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içinde kendisine ödenen ücret üzerinden kesilen gelir vergisinin asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki tutarı mahsup edilecektir. Böylelikle kaynakta vergileme sırasında ücretliye ödenmiş olan asgari geçim indirimi tutarlarının, yıllık beyanname üzerinden yapılan vergileme sonucunda da ücretlide kalması sağlanmış olacaktır.

ÖRNEK 3

Çankaya Vergi Dairesinin 74136198811 vergi numaralı mükellefi Aysen Karaman'ın 2008 yılında elde ettiği gelirlerine ilişkin bilgileri aşağıdaki gibidir.

- (A) **Özel Okulundan elde ettiği ücret kazancının yıllık tutarı : 25.000 TL**

- (B) **Özel Dershanesinden elde ettiği ücret kazancının yıllık tutarı : 20.000 TL**

Mükellef, iki ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Mükellef asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki vergi tevkifatı tutarları toplam, 6.971,47 TL kesinti yoluyla vergi, 6.750,00 TL SSK primi ödemesinde bulunmuştur.

Mükellef ayrıca, kendisine, eşine ve küçük çocuklarına ilişkin 3.000 TL eğitim ve sağlık harcamasında, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı (X) İlköğretim Okuluna 2.000 TL bağışta bulunmuştur.

Örnek Hakkında Açıklama:

Birinci işverenden alınan ücret toplama dâhil edilmeyecek olup, ikinci işverenden alınan ücret toplamı Gelir Vergisi Kanununda yazılı vergi tarifesinin ikinci gelir diliminde yer alan (Bu tutar 2008 yılı için **19.800 TL** dir), 19.800 TL'lik beyan sınırını aştığı için birinci ve ikinci

işverenden alınan toplam (25.000 TL+20.000 TL=) 45.000 TL ücret gelirinin tamamı beyan edilecektir

Mükellef;

-Beyan ettiği gelirinin % 10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamalarını

-Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamını, indirim konusu yapabilecektir.

Buna göre; mükellef tarafından 2008 takvim yılında yapılan, 3.000 TL eğitim ve sağlık harcaması ile (X) İlköğretim Okuluna yaptığı 2.000 TL'lik bağışın tamamını gelir vergisi matrahından indirilebilecektir.

Mükellefin Beyanı aşağıdaki gibi olacaktır:

Ücret Kazancı	45.000,00 TL
SSK Prim Ödemesi	6.750,00 TL
Kalan (45.000 TL – 6.750 TL)	38.250,00 TL
Eğitim ve Sağlık Harcaması	3.000,00 TL
Eğitim ve Sağlık Tesislerine İlişkin Bağış ve Yardımlar	2.000,00 TL
İndirimler Toplamı (3.000 TL + 2.000 TL)	5.000,00 TL
Vergiye Tabi Gelir (Matrah) (38.250 TL - 5.000 TL)	33.250,00 TL
Hesaplanan Gelir Vergisi	7.202,00 TL
Mahsup Edilecek Gelir Vergisi	6.971,47 TL
(Asgari Geçim İndirimi mahsup edilmeden önceki vergi)	
ÖDENECEK GELİR VERGİSİ	231,00 TL

8 - VERGİ TAHSİL YETKİSİ VERİLEN BANKALAR

VERGİNİZİ ÖDEYEBİLECEĞİNİZ ANLAŞMALI BANKALAR	
Sıra No	Banka Adı
1	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
2	TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.
3	TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.
4	YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.
5	AKBANK T.A.Ş.
6	TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.
7	TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.
8	ŞEKERBANK T.A.Ş.
9	FORTİSBANK A.Ş.
10	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.
11	FİNANSBANK A.Ş.
12	DENİZBANK A.Ş.
13	ANADOLUBANK A.Ş.
14	TEKSTİLBANK A.Ş.
15	HSBC BANK A.Ş.
16	ING BANK A.Ş.
17	ALTERNATİFBANK A.Ş.
18	EUROBANK TEKFEN A.Ş.
19	ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.
20	TURKISHBANK A.Ş.
21	TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI A.Ş.
22	ASYA KATILIM BANKASI A.Ş.
23	KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.
24	CİTİBANK A.Ş.
25	TURKLANDBANK A.Ş.